

(/)

🏠 (/) > 1. Verdenskrig (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Genforeningen

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/soenderjyder-i-krig>)

Genforeningen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2536

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/genforeningen&title=))

Hans Schultz Hansen

Genforeningen

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider. 100 kr.

“En røvet datter, dybt begrædt”

Historikeren Hans Schultz Hansens bog om genforeningen er en fornem håndsrækning til alle, der gerne vil sætte sig ind i baggrunden for begivenhederne i og omkring Sønderjylland i 1920.

Af Erik Ingemann Sørensen

”Erfaren mand er god at gæste”, hedder det i det islandske kvad ”Hávamál”. Dette gør sig i den grad gældende med ”Genforeningen” – skrevet af historikeren Hans Schultz Hansen, der har specialiseret sig i Sønderjyllands historie. Det mærkes hele bogen igennem – skrevet som den er med udsyn, vid og dejligt sprog. Herved bliver det muligt for læseren at manøvrere gennem en begivenhed/periode, der let kan virke uoverskuelig for mange. Næsten som et ganske vanskeligt puslespil.

Det iscenesatte indtog

Ikke meget var overladt til tilfældighederne, da Sønderjyllands hjemkomst til resten af Danmark den 10. juli 1920 skulle markeres. Mest kendt er maleriet, hvor Christian X rider over grænsen på den hvide hest.

”Og nu - der er i dette øjeblik fuldkommen stille omkring ham – er kongen lige under æresporten. En dæmpet trommehvirvel – og kong Christian den Tiende er redet over grænsen ind i Sønderjylland”. Sådan skriver bibliotekar Carl Dumreicher i sin bog om genforeningen, fortæller Hans Schultz Hansen og fortsætter: ”Begivenhederne var nøje sat i scene, så den svarede til den sagnomspundne Jomfru Fannys spådom 40 år tidligere: at kongen ville ride ind i det genvundne land på en hvid hest”. Det havde ministeren for sønderjyske anliggender husket, således man kunne forsyne kongen med netop denne hest. Kongen blev dog senere kastet af hesten kort før Haderslev, så denne måtte udskiftes.

Det mange ønskede, og andre frygtede, var blevet en realitet: Sønderjylland var atter dansk. Men vejen hertil havde været lang.

Frederen i Versailles

Det var sønderjyden H P Hanssen, der som medlem af den tyske rigsdag erfarede, at militæret var villig til at forhandle fred med overmagten. Samt at man var villig til at lade nationalitetsbegrebet danne grundlag for den efterfølgende grænsedragning. Hanssen bad derfor regeringen Zahle (RV) om, at punktet kom på dagsordenen ved den efterfølgende fredskonference.

Men her havde han gjort regning uden vært, skriver Hans Schultz Hansen og peger på udenrigsminister Erik Scavenius: "Scavenius var eksponent for den retning inden for dansk udenrigspolitik og diplomati, som historikere kalder Tysklandsskolen. Den gik ud på, at småstaten Danmark skulle tilpasse sig stormagten Tyskland..." Et synspunkt han indædt fastholdt gennem hele sin mærkværdige karriere i dansk politik. Men her svigtede hans dømmekraft tilsyneladende fuldstændig. Scavenius "foreslog den tyske ambassadør i København, at den tyske regering af egen drift iværksatte en folkeafstemning i Sønderjylland..." (s. 25.). Da de allierede hørte om dette "private initiativ", advarede de officielt den danske regering om at gå videre ad den vej, "hvilket understreger, at Scavenius tydeligvis havde undervurderet rækkevidden af det tyske nederlag og af den allierede sejr", (s. 25)

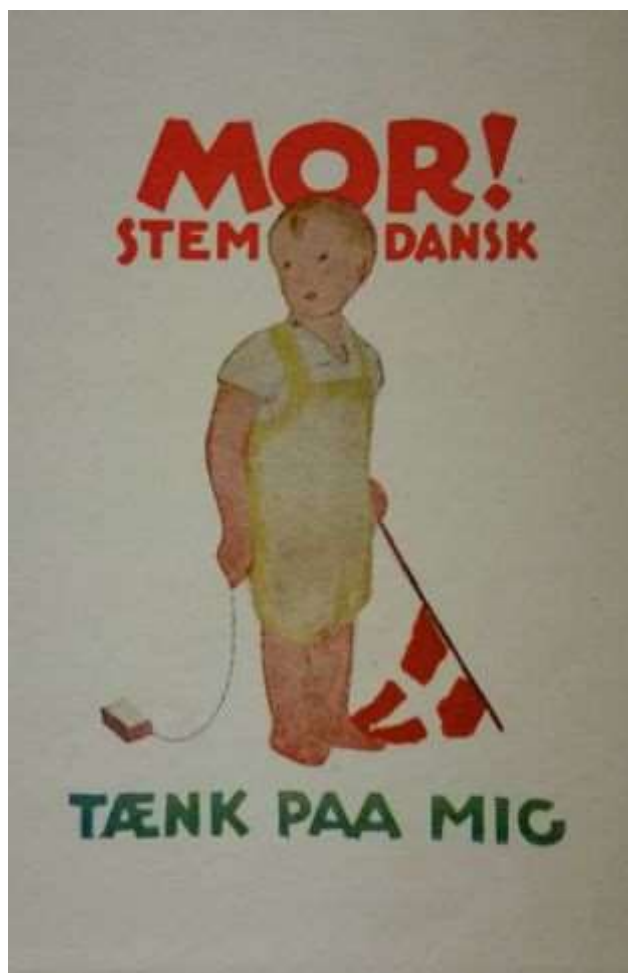
Der var flere meninger om, hvordan en kommende grænsedragning skulle se ud. Aabenraa-resolutionen ønskede en samlet afstemning for Nordslesvigs vedkommende. Grænsedragningen skulle gå syd om Tønder, men nord om Flensborg. Det er grænsen, som vi kender den.

Dannevirkebevægelsen holdt fast på, at grænsen skulle være fra Tønning i øst via Dannevirke til Slien i vest. Uanset stemmeresultatet. Og det i et område med voldsom tysk dominans.

Sidst var der den såkaldte Flensborgbevægelse, der satsede på at få Flensborg med på den danske side af den kommende grænse. Også her var man tilsyneladende klar over, at det kunne blive et dictum til den tysktalende befolkning.

Grundigt, klart og overskueligt får Hans Schultz Hansen fortalt om situationen, som den tegnede sig, da Versailles-traktatens paragraf 109 slog fast, at "Grænsen mellem Tyskland og Danmark fastsættes i Overensstemmelse med Befolkningens Ønsker...".

Hermed var der åbnet op for en valgkamp, hvor parterne i særdeleshed gjorde brug af plakaternes mange muligheder.

Der er både sentimentalitet, bøn og håb i denne kendte plakat

Resultaterne er velkendte i dag. Med afstemningsresultatet og den nationale grænse, der svarer til den vi kender i dag, lykkedes det for den danske regering at sikre, at man ikke tvang store folkegrupper af modvillige tyskere ind under dansk styre. Det havde højst sandsynlig resulteret i konstant uro. Nu var i stedet den danske nationalstat født. Dette understreges yderligere af, at Danmark i 1917 solgte De Vestindiske Øer til USA samt, at Island i 1918 gennem Den dansk-islandske Forbundslov, der blev gjort gældende fra den 1.12. 19., blev en selvstændig, suveræn nation – dog med fælles konge: Christian X.

Grænsen ligger fast

Det var et stort arbejde at få det hele til at glide, efter de mange år under tysk styre. Men: "For det første blev området fuldt indlemmet i kongeriget. På tværs af alle grænsepolitiske og partipolitiske positioner var der enighed om ikke at give Sønderjylland en særstatus i forhold til resten af riget...", skriver Hans Schultz Hansen. (s.74). Men peger alligevel på, at der var knuder i det nye område, der ikke bare lod sig løse i et snuptag. Knuder der også fandtes syd for grænsen. I håbet om positiv klangbund for det danske mindretal i Slesvig gav man det tyske mindretal i Sønderjylland "en meget liberal mindretalsordning". Desværre uden klangbund for det danske mindretal.

Det tyske mindretal ville ikke helt acceptere grænsedragningen af 1920. De fik vind i sejlene, da Danmark blev besat den 9. april 1940. Men "besættelsesmagten lovede at respektere Danmarks territoriale integritet..." (s.81). Et synspunkt tyskerne fastholdt.

Og så blev det pludselig dansk tur til at se på mulighederne. Tyskland lå i ruiner og var reelt holdt op med at eksistere. Ingen ville i realiteten stille sig imellem, hvis Danmark flyttede grænsen mod syd til f.eks. Ejderen. Men regeringen afholdt sig klogelig fra en grænserevision. En af årsagerne var de mere end to millioner flygtninge/fordrevne fra især den østlige del af Tyskland. Nu opholdt de sig i Sydslesvig. De ville i et snuptag blive til en dansk opgave – og vi havde mere end rigeligt at se til med de 250000 tyske flygtninge i landet".

Derfor erklærede regeringen i maj 1945, "at grænsen ligger fast.

Der var stadig skvulp i forholdet dansk/tyisk. Både nord og syd for grænsen. København – Bonn erklæringerne fra 1955 har sikret mindretallets rettigheder. Udviklingen er gået – og går – i fælles retning. I dag er det præget af ro og fællesskab.

Det er en særdeles fin bog, der i den grad er en fin støtte og inspiration for dem, der gerne vil rejse rundt i "det gamle land" eller sidde hjemme og få udvidet horisonten. Hans Schultz Hansen bog om genforeningen lægger sig nu som en af perlerne i "100 danmarkshistorier" udgivet af Aarhus Universitetsforlag. Sprudlende og kundskabsgivende.

[Historie-online.dk, den 12. februar 2020]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/soenderjyder-i-krig>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/oejenvindner-1914-1918-soenderjyske-soldaters-beretninger>)

Klima og katastrofer

Ny serie i podcasten "Åsteder"

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/klima-og-katastrofer>) (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/klima-og-katastrofer>)